

Софія Станіславівна завжди намагалась бути для науковців-початківців зразком у всьому, як досвідчений науковець, і, безумовно, як шляхетна, інтелігентна людина, як красива, розумна жінка. Думка С.С. Березанської, іноді різка, іноді іронічна, але завжди чесна, часто ставала визначальною не тільки в оцінці робіт,

але і в науковій долі молодих учених. Інститут археології гордий тим, що вона все життя віддала нашій установі і залишається одним з лідерів сучасної української археології. Ми бажаємо Софії Станіславівні Березанській доброго здоров'я, всяких гараздів, і запевняємо — ми її поважаємо і любимо!

Колеги і друзі

ДО 70-РІЧЧЯ О.П. ЖУРАВЛЬОВА

22 червня 2019 р. виповнюється 70 років відомому українському археозоологу, кандидату історичних наук Олегу Петровичу Журавльову. Він народився у важкий повоєнний час — 1949 р. у м. Дніпропетровську (зараз — Дніпро). Пізніше, у 1956 р., сім'я Журавльових переїхала до Києва, де він мешкає і зараз. У 1968 р. О.П. Журавльов вступив на заочне відділення біологічного факультету Київського державного університету, закінчив його у 1974 р. і був прийнятий на посаду лаборанта відділу палеозоології Інституту зоології АН УРСР. Керівник відділу академік І.Г. Підоплічко призначив його до групи археозоології, яку очолювала тоді В.І. Бібікова. Так почалася кар'єра О.П. Журавльова як археозоолога. У 1977 р. перевівся до Інституту археології АН УРСР, де працював (з 2005 р. як старший науковий співробітник відділу біоархеології) до свого виходу на пенсію у 2015 р.

У 1993 р. О.П. Журавльов захистив дисертацію на тему «Історія фауни і тваринництва Нижнього Побужжя в античний час» і отримав звання кандидата історичних наук за фахом археологія. Дослідженню античних пам'яток в Нижньому Побужжі він присвятив 26 років. Завдяки цим дослідженням Ольвія зараз — єдина у світі антична держава, для якої стали відомі історія її тваринництва й мисливства в продовж всієї історії її існування. Узагальнивши накопичений за багаторічні дослідження остеологічний матеріал (близько 300 тис. кісток) з розкопок Ольвії, Березані та 16 античних поселень Нижнього Побужжя (від VI ст. до н. е. до III ст. н. е.) О.П. Журавльов дійшов висновку, що мисливство особливого розвитку тут не

отримало, тоді як тваринництво було однією з провідних галузей господарства Ольвійського полісу. За результатами робіт йому вдалось встановити, що воно розвивалось самобутнім шляхом, відмінним від тваринництва місцевих племен, забезпечуючи населення всіма необхідними продуктами, що дає тваринництво.

Оскільки О.П. Журавльов був єдиним археозоологом в Інституті археології АН України, йому довелося займатись визначенням остеологічних матеріалів з часів палеоліту до пізнього середньовіччя та дослідженням розвитку тваринництва в Україні та на суміжних територіях. Щороку він приймав участь в роботі не лише Ольвійської експедиції, але й багатьох інших, які досліджували пам'ятки різних епох. У середньому за рік він приймав участь в роботі трьох, іноді й більше, експедицій не тільки Інституту, але й інших наукових установ, зокрема і за межами України: в Росії та Болгарії. Загалом же за цей час він працював в складі майже 100 археологічних експедицій. Його науковий доробок становить понад 140 наукових праць (зокрема 8 монографій), що вийшли друком в Україні, Німеччині, Польщі.

Назвемо найбільш вагомими з них: «Остеологические материалы из палеолитических памят-

ников Нижнего Поднепровья и Крыма» (Київ 2015), «Тваринництво та мисливство у трипільських племен на території України» (Київ 2008), «Остеологические материалы из памятников эпохи бронзы лесостепной зоны Днепро-Донского междуречья» (Київ 2001). В останній монографії «Фауна України археозоологічні дослідження» (Київ 2016) підведені підсумки археозоологічних досліджень України на той час.

Багато цінних, часто новаторських висновків міститься і в його статтях, що присвячені дослідженню скіфських могильників, неолітичних пам'яток, ранньослов'янських поселень і городищ тощо.

Підсумовуючи вищесказане і доходячи висновку, що на сьогодні О.П. Журавльов є провідним археозоологом України, ми хочемо щиро привітати його зі славним ювілеєм і побажати йому міцного здоров'я, наснаги і нових творчих успіхів в улюбленій праці!

Колеги та друзі

ПАМ'ЯТІ ЛЕОНІДА ВАСИЛЬОВИЧА МАРЧЕНКА

21 лютого 2019 р. покинув цей світ Леонід Васильович Марченко, кандидат історичних наук, Генеральний директор Національного заповідника «Херсонес Таврійський» (1985–2011 рр.).

Леонід Васильович народився 15 березня 1939 р. в м. Новомиргород, Кіровоградської обл. в робітничій сім'ї. По закінченню школи в 1956 р. два роки він працював котельщиком-монтажником на металургійному комбінаті в м. Комунарськ, Луганської обл. У 1958 р. був призваний до армії і до 1961 р. служив в м. Балаклаві морським прикордонником. Після закінчення служби в армії Леонід Васильович вступив до Сімферопольського педагогічного інституту імені М.В. Фрунзе. Без відриву від навчання його запросили на посаду інструктора до Балаклавського райкому комсомолу.

Тринадцять років Л.В. Марченко обіймав посаду начальника Управління культури м. Севастополя, після чого в 1985 р. він був призначений на посаду Генерального директора Хер-